

Luonnonhoitohankkeet

Metsänhoitotöissä ja hakkuissa tulee huolehtia muun muassa säästöpuiden jättämisestä, vesistöjen suojavyöhykkeistä sekä arvokkaiden elinympäristöjen ja kuolleen puun säilymisestä. Tätä työtä tehdään normaalin talousmetsänhoidon yhteydessä. Erillisissä luonnonhoitohankkeissa tehtävien luonnonhoitotöiden tavoitteena on turvata ja palauttaa metsien monimuotoisuutta ja luontoarvoja. Luonnonhoitotöitä tehdään aluetasolla laadittujen suunnitelmien pohjalta.

Rahoitus luonnonhoitohankkeisiin

Metsäkeskus suunnittelee alueellisia Kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain (Kemera) 21 §:n mukaisia luonnonhoitohankkeita, joita se tarjoaa toimijoille toteutettavaksi lain 23 § mukaisella hankehakumenettelyllä. Tuki töiden toteutukseen maksetaan hankehaussa valitulle toimijalle. Työt tehdään maanomistajan suostumuksella eikä töistä aiheudu maanomistajalle kustannuksia.

Metsäluonnon hoitohankkeisiin tarkoitettua tukea voidaan myöntää:

1. Usean tilan alueelle ulottuviin, monimuotoisuuden kannalta tärkeiden elinympäristöjen hoito- ja kunnostustöihin sekä metsä- ja suolinnympäristöjen ennallistamiseen

Elinympäristöjen kunnostushanke voi olla esimerkiksi lehtometsän hoitoa, jossa jalopuille ja muille lehtolajeille tehdään kasvutilaa.

Ennallistamishankkeessa voidaan esimerkiksi palauttaa pienialaisen korven luontainen vesitalous tukkimalla kuivattavia ojia.

Kunnostushankkeessa parannetaan tärkeän elinympäristön luonnonarvoja. Sopiva kohde on arvokas elinympäristö tai METSO-ohjelman luontotyyppi, joka ulottuu usean tilan alueelle. Toimenpiteitä voivat olla esimerkiksi puuston rakenteen monipuolistaminen, vaatelioiden kasvilajien elinolojen parantaminen, lahoppuun lisääminen tai vesitalouden palauttaminen luonnontilaan. Ennallistamisessa edistetään suon palautumista luonnontilaiseksi ojia ja puustoa käsittelemällä. Kohteiksi valitaan ensisijaisesti puustoisia tai harvinaisia suotyyppejä.

2. Metsäojituksista aiheutuneiden vesistöhaittojen estämiseen tai korjaamiseen, jos toimenpiteellä on tavanomaista laajempi merkitys vesien ja vesiluonnon hoidon kannalta eikä kustannuksia voida osoittaa tietyllä aiheuttajalla

Vesistöhaittojen estämiseksi ja korjaamiseksi suunnitellaan ja rakennetaan erilaisia vesiensuojeluratkaisuja ja rakenteita kuten kosteikkoja (kuvassa), laskeutusaltaita sekä pinta-, pohja- ja virtaamansäätöpatoja.

Luonnonhoitohankkeella voidaan tehdä kunnostusojitusten vesiensuojelurakenteita laajempia ja vaikuttavimpia rakenteita, jolloin valuma-alueelta liukenevien ravinteiden ja maa-aineksen pääsy vesistöön ehkäistään tehokkaasti. Valuma-alueiden vesiensuojelulliset ongelmat selvitetään luonnonhoidon alueellisen suunnittelun yhteydessä.

3. Metsien monimuotoisuutta edistävään kulotukseen

Kulotuksen jälkeen tulen eriasteisesti vaurioittamat säästöpuut tarjoavat pienelinympäristöjä muun muassa paloriippuvaiselle sekä lahoppuulajistolle.

Monimuotoisuutta edistävän kulotuksen tarkoituksena on lisätä puuntuotannollisin tavoittein hoidettavilla metsäkuvioilla monimuotoisuudelle arvokkaita metsän rakennepiirteitä, kuten palanutta puuta ja lahoppuuta. Samalla kulotuksesta on metsänhoidollisia hyötyjä, sillä sen avulla voidaan parantaa kasvupaikan ravinne- ja lämpöolosuhteita sekä metsän uudistamistulosta.

4. Metsäluonnolle haitallisten vieraskasvilajien hävittämiseen ja niiden leviämisen estämiseen metsätalousmaalla

Metsämaalla esiintyviä haitallisia vieraskasvilajeja ovat muun muassa tertsuselja, jättipalsami ja kuvassa rantalehtoon levinnyt jättiputki.

Monet vieraskasvit ovat tehokkaita leviäjiä ja valtaavat nopeasti kasvutilan metsäkasveilta. Vieraslajeja voidaan hävittää muun muassa kaivamalla, peittämällä, niittämällä ja polttamalla. Torjuntatyön on oltava pitkäjänteistä ja sen on jatkuttava joillain lajeilla useita vuosia. Vieraslajeja voidaan torjua arvokkaissa elinympäristöissä kuten lehdoissa, rehevissä korvissa tai puronvarsilla osana hanketyyppejä 1.

5. Muihin edellä mainittuja hankkeita vastaaviin metsäluonnon hoitoa ja metsien monikäyttöä sekä maisema-, kulttuuri- ja virkistysarvoja korostaviin, alueellisesti merkittäviin hankkeisiin

Maisemanhoito ja metsien virkistys- ja monikäytön edistäminen voivat olla luonnonhoitohankkeen tavoitteita.

Näiden hankealueiden tulee sijaita alueellisesti merkittävillä maisema- tai virkistysalueilla. Maisemallisia arvoja voidaan kehittää puuston käsittelyllä ja maisemanäkymiä avartamalla. Myös muinaisjäännösten tunnistamista ja säilyttämistä sekä muita kulttuuriarvoja voidaan edistää luonnonhoitohankkeilla. Maisema-, kulttuuri- ja virkistysarvoja korostavia tavoitteita voidaan edistää hanketyyppien 1 ja 2 yhteydessä.

Hankehaku

Hankehakumenettelyn tavoitteena on löytää luonnonhoitohankkeelle osaava toimija, joka ottaa kokonaisvastuun sekä luonnonhoidon töiden toimenpidesuunnittelusta, että niiden toteuttamisesta.

Hankehakumenettely pohjautuu suunnitelmalliseen valmistelutyöhön, jossa maantieteellisesti rajatulle alueelle on alueellisella suunnittelulla kerätty tieto luonnonhoidon edistämisen kohteista ja siitä, mitä luonnonhoitotoimia kohteilla on tarkoitus tehdä. Samalla toimenpiteisiin on hankittu maanomistajien kirjalliset suostumukset.

Aloite hankkeesta Metsäkeskukseen

Aloitteen luonnonhoitohankkeen suunnittelun käynnistämiseksi voi tehdä metsien luonnonhoidosta kiinnostunut maanomistaja, metsäammattilainen tai organisaatio, yhdistys tai muu yhteisö. Ottamalla yhteyttä Metsäkeskukseen, voi selvittää hankkeen rahoitusmahdollisuuksia sekä mahdollisen luonnonhoitohankkeen suunnittelun käynnistämisen ajankohtaa.

Lisätietoja:

Riikka Salomaa
luonnonhoidon asiantuntija
Suomen metsäkeskus
p. 040 775 8253
riikka.salomaa(at)metsakeskus.fi

Riitta Raatikainen
luonnonhoidon johtava asiantuntija
Suomen metsäkeskus
p. 050 314 0440
riitta.raatikainen(at)metsakeskus.fi